

1848 – 170 éve

problémát az jelentette, hogy 1920-ig nem lehetett hozzájutni a szabadságharc levéltári forrásanyagához, azaz, mind a támadók, mind a védők jobbára spekulációkra voltak utalva. 1916. május 21-i halálát

követően azonban a sajtóban inkább a megbecsülés, mint a megvetés hangján írtak róla.

Megjelent: www.mandiner.hu, 2018. február 1.

Filmkincs: látta már Görgei Artúrt ebben az 1910-es filmhíradóban?

Mehlhoffer Tamás

Az 1848-49-es szabadságharc tábornojáról, 92 éves *Görgei Artúrról* készült filmfelvétel igazi ritkaság, amely a Manda archívumából került elő.

Az idén, e hónap végén van Görgei Artúr, a szabadságharc tábornoja

születésének kétszázadik évfordulója. Megítélése ellentmondásos, hiszen a világosí fegyverletételkor voltaképpen ő vett véget az 1848-49-es szabadságharcnak. Sokáig árulónak kiáltották ki, de az utóbbi évtizedekben a történészek inkább olyan katonai zseninek tartják, aki több tízezer katona életét mentette meg tetteivel.

Azt már kevesen tudják róla, hogy 98 évet élt meg, 1916-ban halt meg. Ezen a kuriózumnak számító, **1910-es film**ben tehát egy ősz szakállú, mosolygós öregembert látunk, akit a huszárok köszöntenek és hajózik egyet a Dunán. Egy hős – nyugdíjban.

(Megtekinthető a youtube-on: Görgey Artúr)
2018. 01. 17.

Olvasói levél - Kerek évfordulók

Báró Dániel Ernő

“...Többször olvastam már a Füzetekben báró Dániel Ernőről, azonban az életrajzát mindig hiányosnak találtam, sőt sokszor éppen a fontos adatok maradtak ki, ezért gondoltam, hogy érdemes lenne bemutatni életpályáját.. Ráadásul 175 évvel

ezelőtt született és 95 évvel ezelőtt húnyt el báró Dániel Ernő, tehát idén kerek évfordulókat ünnepelhetünk...

Gudenus János József: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája

1848 – 170 éve

című könyvében az 59 nemesi család közel 1000 oldalon 5500 családot érint. Bence a Dániel család igen tekintélyes részt foglal el és számtalan hírességgel büszkélkedhet. A könyv azt is bizonyítja, hogy az erdélyi örménység egy nagy családot alkot, amelynek minden részlete nagyon fontos, különösen a híres emberekről. A genealógia nem éppen könnyű olvasmány, de ha valaki megemlékezik egy-egy híres emberről, illik tudni, vagy utánanézni adatainak.

Báró Dániel Ernő életrajzát meghatározta az a családi környezet, ahonnan származott. Ugyanis Kiss Ernő honvéd altábornagy, aradi vértanú unokája volt.

Az erdélyi örmény Dániel család ősei kereskedőkként érkeztek Erdélybe, majd 1725-ben nemességet szereztek. Dániel Ernő nagyapja Szamosújvárnémeti *Dániel Tódor* ügyvéd volt Erzsébetvárosban. Édesapja Szamosújvárnémeti *Dániel János* hites ügyvéd, királyi tanácsos, országgűlési képviselő, Torontál vármegye alispánja volt és az 1848/49-es szabadságharc honvéde.

Dániel János Eleméren 1842-ben házasságot kötött eleméri és *ittebei Kiss Augustával* (szül. 1822. dec. 31. Elemér, keresztelés u.ott 1823. január 3., elhunyt 1823. jan. 3. ugyanott), *Kiss Ernő* honvédtábornok, aradi vértanú egyik leányával. Házasságukból 5 gyermek született Németeleméren (Torontál vármegye), közülük három még Kiss Ernő nagyapa életében.

Augusta ikertestvére *Kiss Róza* volt, aki Eleméren 1900. jan.22-én halt meg. Férje Hajniki és kiskürtösi *Bobor György* volt. Utódokat hagytak hátra.

Kiss Ernő honvéd altábornagy özvegyként, gyermektelenül került a hadbíróóság elé 1849-ben, a szabadságharc leverését követően. Felesége *Szentgyörgyi Horváth Anna Krisztina (Konstancia)* korán elhunyt és a házasságukból származó Ernesztina gyermeke is. Házasságon kívül született ikerlányai az eleméri anyakönyv szerint - „Ő császári és ap. Királyi Felsége 1885. évi február 28-án keltőleg felsőbb elhalálozásával kegyelemből megengedni méltóztatott, hogy a N.Eleméren 1823. évi január hó 3-án házasságon kívül született Augusta és Róza ikertestvérek mint néhai ittebei és eleméri Kiss Ernő leányai törvényesíttessenek. Szabó Ferenc plébános”- kerültek a nevére. Ez volt a hivatalos eljárás. A valóságban a gyermekeiről Kiss Ernő születésüktől fogva gondoskodott a nevükre írt ittebei uradalomban, majd felesége halála után otthonában, az eleméri kastélyban együtt éltek a gyermekek édesanyjukkal és *Issekutz Mária Anna* nagymamával. Édesapjuk végrendeletében is gondoskodott róluk.

Dániel János ügyvédi irodája az aradi várbörtönnel szemben volt, így a szabadságharc leverése után irodája ablakából figyelemmel kísérhette apósa golyó általi halálát, megszervezte titkos körülmények között a holttest kihantolását és elszállítását egy jeltelen sírba még Aradon, majd biztonsági okokból Katalinpusztára szállítását. Végül Kiss Ernő aradi vértanú az általa építtetett és 1847-ben elkészült eleméri római katolikus templom kriptájában nyert örök nyugalmat.

Dániel János első gyermeke szamosújvárnémeti *báró Dániel Ernő*, aki 1843. május 3-án született Németeleméren és Balatonfüreden halt meg 1923. július

1848 – 170 éve

24-én. Mindkét dátum kerek évfordulót jelez, ugyanis 175 évvel ezelőtt született és 95 évvel ezelőtt hunyt el báró Dániel Ernő.

Gimnáziumi tanulmányait Temesváron, jogi tanulmányait a budapesti egyetemen végezte. 1865-ben Torontál vármegye tiszteletbeli aljegyzőjévé, 1867-ben szolgabíróvá nevezték ki. 1868-ban, miután ügyvédi diplomát szerzett, törvényszéki ülnökké választották. 1870-től mint Deák-párti a bégaszentgyörgyi kerület képviselője, ugyanezt a kerületet képviselte az 1872. és 1875. évi országgyűlésen. 1878-tól a Torontál vármegyei Nagybecskerek város választókerület szabadelvű-párti képviselője. 1884-1906 között a pancsovai választókerületet képviselte.

Pártjának pénzügyi és gazdasági szakértője, ár-mentesítési és vasútügyekkel foglalkozott. 1895-ig a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Hazai Bank elnöke. 1895. január 15-1899. február 26. között a *Bánffy*-kormány kereskedelemügyi minisztere, aki a millenniumi ünnepek sikeres megszervezéséért Bécsben 1896. november 5-én magyar bárói rangot kap és örökös főrendiházi tagsági jogot. Munkássága alatt fejezték be a Vaskapu szabályozását. 1906-1910 között a főrendiház tagja volt. 1910-ben nemzeti munkapárti programmal ismét országgyűlési képviselővé választották.

A Közlekedési Múzeum létrehozója és alapítója volt. Minisztersége alatt, 1896-ban avatták fel a Vaskaput és fejezték be 1898-ban az építési munkálatokat. Budapest fejlesztéséhez is hozzájárult, két híd kapcsolódik a nevéhez: az Erzsébet híd és a Ferenc József híd (ma Szabadság híd) építésének elindítása, majd befejezése. Az első erdélyi vasút igazgatósági tagja,

a Nemzeti Szalon egyik alapítója, az első pesti hazai takarékpénztár-egyesület elnöke, nevéhez fűződik a herendi porcelángyár megmentése 1895-ben, valamint a Budapesti Magyar Királyi Távbeszélőhálózat létrehozása.

Kitüntetései: I. osztályú Vaskorona-rend, Orosz Szent Anna-rend, a Román Korona-, a szerb Takova-, a bolgár Szent Sándor- és a japán Felkelő Nap-rend nagykeresztje.

Házastársa cséri és szentlőrinczi *Cséry Szeréna* (szül. 1853-ban, elhunyt Budapesten 1927. április 28-án), az I.o. Erzsébet rend tulajdonosa. Házasságukból két fiú született, *báró Dániel Elemér* és *báró Dániel Tibor*.

Báró Dániel Ernő életpályája bizonyítja, hogy a XVII. században Erdélybe menekült örmény kereskedő-ősök leszármazottjaként a magyar történelem, kultúr-történet és politika nemzeti panteonjában méltán foglalja el helyét.

M